

Sămănătorul

Revistă Literară Săptămînală

Supt îngrijirea d-lor :

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

- I. SCURTU. — Privilegiul satirei.
G. VILSAN. — Glasul primăverii ascultă (poezie).
A. MIREA. — Trei artiști : Kimon, Loghi, Lukian — Oscar Spaethe.
C. TEODORESCU. — Rînduri de scrisoare (poezie).
G. M. MURGOCI. — Antiochus Dimitrievici Cantemir (1708—1711), (traducere).
N. DUNĂREANU. — Domnul Davidescu (nuvelă).
P. și M. MURGOCI. — Cronică.
A. MIREA. — Cronică veselă : *Corridă*.

BCU Cluj-Napo

BCPER2016048

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

în țară . . . 20 bani
în străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

În țară . . . 10 lei
În străinătate . 12 ,

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei 3, — Edgar Quinet 4.
BUCUREȘTI

~~P. 171~~
276376

A apărut:

ZORILE

DRAMĂ ISTORICĂ ÎN DOUA ACTE

ȘI ÎN VERSURI

DE

ST. O. IOSIF

PRETUL LEI 1.—

De vânzare la toate librăriile

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară . . . . . 10 lei
În străinătate . . . . . 12 »

PRIVILEGIUL SATIREI

«Anul-Noû cu pace»: astfel ar fi omenește, astfel ar fi creștinește, astfel ar fi verde romînește. Cui nu zîmbește, pe cine nu înseninează și nu ferecește drăgălașul copil rumen și, voinic, zburdalnic și șăgalnic care ni se arată dincolo de mormîntul proaspăt încă al bătrînului an vechiu?... Retrași în casele lor prietenoase, strînși în jurul mesei familiare vesele ori în cercul intim al tovarășilor de viață stingheră,— tineri și bătrîni, buni și răi întîmpină pe oaspe cu sincere urale, cu zgomotul plăcut al bucuriei mari ce nu se mai poate stăpîni. Pahare se ciocnesc, toaste de înfrățire se rostesc, îmbrățisări se văd și sărutări se aud...

Așa e în lume pretutindenea; așa a fost de cînd e lumea lume și cit va fi lumea ca lumea, așa va fi. Viața cea tainică a firei începe în pacea albă a iernii, supt vâlul ocrotitor al căreia pămîntul își pregătește puterile viitoare. Viața de taine a oamenilor trăitori după legile acestei firi nu poate începe altminteri, și cu fiecare An nou viața noastră renaște în farmecul păcii, prinde aripă nouă și aleargă prin alte văzduhuri ale speranței.

Ci, totuși, în lumea cea reală a oamenilor, în lumea noastră în care oamenii nu mai trăiesc după legile de înger ale firii, ci după acele diavolești ale nefirei, în această lume de răi și de rele nici ziua nu începe cu pace și senin, ci cu gînduri și grijă, nici Anul nou nu-și face intrarea în suflete îmbrăcate în verdele sincerității și al paciniceii serbătorii. Fățarnice sînt ciocnirile de pahare, urările de bine, îmbrățisările și sărutările celor mulți: mîine iarăși devine... omul omului lup.

În viața literară, în traiul zburcînat al scriitorilor, al revistelor, al grupărilor de tot soiul, în vîlmășagul curenților de Răsărit și de Miază-Noapte, de Apus și de Miază-zi, Anul-noû nu este mai mult decît un duios cîntec, un vers armonios, o frază dulce... de o clipă.

Atita cit ține sunetul ciocnetului de pahare cristalin, ecoul celui din urmă cuvînt cald al unui toast. Apoi, furtunatic, par'că i-ar părea rău și de clipa de repaos solemnă, Necuratul divergențelor, al dușmăniilor, al polemicelor s-aruncă lacom între fiii muzelor și războiul începe, mai crîncen, după liniștea de adineaori.

Cine este sincer, cine caută și găsește totdeauna expresia cea adevărată a penei sale pentru simțirea cea adevărată a sufletului său, acela va recunoaște și justetea acestor rînduri. Acela va chichoti drăcește dacă va auzi cuvînt de pace de la cutare ori cutare Cioflec literar și, dimpotrivă, va surîde împăcat dacă va citi mărturisirea verde a pornirei de război.

De aceia, nu zadarnice declamații de pace și de frăție ne ispitesc în clipa aceasta de An-noi, căci ni s-ar părea o profanare a ideii de pace și de frăție a o propaga în cunoscutele împrejurări ale vieții noastre literare, de astăzi.

Cuvîntul ce grăbește acum din suflet, cuvîntul care alunecă sprinten din pană, este altul: lupta.

N'am cerut, nu vom cere nici un privilegiu: nici acela de-a fi cruțați, nici acela de a fi compătimiți, nici acela de-a fi adăpostiți, nici acela de a fi răzbunați de cineva. Dimpotrivă acelora cari ies în cîmp de luptă deschis, ori ne pîndesc de după stînci sinistre, le îngăduim cu plăcere orice privilegiu: și acela al îndrăzneli, și acela al infamiilor, mici și mari, și acela al intrigilor de tot felul. Omul nedepriș cu arma, le încercă pe toate fără de noroc și polemistul fără de talent și fără de cinste nu pătește altminteri.

Un singur privilegiu ni l-am rezervat, fără să-l fi pomenit pînă acuma: este privilegiul de-a ne apăra, de-a pedepsi, de-a lovi și a strivi fără de milă. Este privilegiul satirei.

Nu din minie, nu din ură pentru aceia cari ni se pun în drumul nostru drept, vrem acest privilegiu. Cini pot lătra, caravana trece înaintea. Dar sînt la mijloc cititorii, este publicul cel mare pe care cîinii îl turbură cu lătratul lor. De dragul acestui public, pretindem dreptul satirei. Și-l pretindem ori unde: chiar și în poezie, în dulcea, în senina, în ameteitoarea poezie. Cîntece de război răsună și astăzi plăcut, de ce nu s'ar citi și o poezie care să cheme la luptă și să hotărască înfrîngeră și biruinți.

Sintem hotărîți să nu mai iertăm. Atmosfera literară trebuie limpezită. Purtătorii de boale literare trebuie puși la carantină, izolați, dezinfecțai, iar bagajul lor «critic» trebuie prefăcut cenușe.

Să nu se mă minuneze, deci, pacinicii burghez, deprinși a socoti revistele literare cel mult ca un plăcut lichior, după masa cea bună

a «afacerilor» de peste zi. Vinul, pe care îl vom servi, e tare, dar este curat: viile, din care izvorește, nu pot fi atinse de filoxera patimilor personale, a intereselor meschine. Cine nu vrea să ajungă în halul bietului Noe care «nu cunoștea puterea vinului», n'are decît să-l ceară cu măsură, cu dreaptă măsură și să ne închine în polemicele lui acelaș soiū de vin.

Acesta e toastul de Anul-Noū, pe care — în auzul cititorilor noștri credincioși și dragi — îl adresăm tuturor bunilor, dulcilor, sincerilor, cuviincioșilor noștri confrățî dintr'o anume presă... literară și artistică.

I. SCURTU.

GLASUL PRIMĂVERII ASCULTĂ...

*Pe dealuri pomii verzi se mișcă 'n soare,
Bat vînturi de mirezme și lumină.
De orî ce colț din fire se anină
O viață tînără, nerăbdătoare.*

BCU Cluj / Central* University Library Cluj

*In asta-noapte-aū înflorit toți merii,
Dar florile trăesc puține zile...
Urechia ți-o apleacă'n vînt, copile,
Răsună în aer glasul primăverii.*

*

*Văzduhul e un cînt de rîndunele
Și zvon de aște lărmue în vale,
E vremea! Zvirle într'un șanț din cale
Povara trist'a gîndurilor grele.*

*

*Ah, cît de albi sînt norii care zboară,
Dar cît de repezi pier în depărtări!
Grăbește-te! Pe umede cărări
Copile-apasă-ți urma ta ușoară...*

*

*Din flori care 'ntr'o zi se nasc și mor,
Din foi care se frîng de frăgezime,
Tu fă-ți cununî cum nu avut-a nime
Și 'mpodobește-ți capul zîmbitor.*

*

*Pornește 'n lume ca un zeu al firii,
Ca sol trimes din strălucite zări,
Slăvește veselia în cântări,
Inmoae-ți buza 'n cupele iubirii.*

*

*Grăbește-te! Caci nu ai viață multă
Atâtea frumuseți fermecătoare...
Ca ele-ți tinerețea trecătoare...
Copile, glasul primăverii-ascultă!*

G. VILSAN.

TREI ARTIȘTI

Kimon Loghi — Lukian — Oscar Spaethe.

Kimon Loghi.

Sint aproape 10 ani de cînd cunosc pe Loghi.

Trăiam la Paris pe-atunci un grup de tineri pe care-i adunase intîmplarea și fie-care aducea nota lui aparte. Intre aceștia majoritatea o alcătueau pictorii, criticul de artă era numai epigramist pe atunci și purta un nume predestinat să ajungă ridicol (pentru mai ample comentarii cereți deslușiri de la prietenul meu D. Anghel). In neștiința noastră de viață și de ce are să ne pregătească viitorul, inimile noastre erau deschise și toate vorbele și gesturile ni-se păreau sincere și bune. Lupta pentru viață nu ne încercase încă. Ne întilneam regulat, cel puțin odată pe săptămînă, într'o cafenea sau în alta. și stam de glume și povești pînă tîrziu. Rechem trecutul și revăd în jurul mesei de marmură simpaticele fețe. Revăd figura senină cu ochii albaștri și buni, a filologului Sextil, astăzi Dr. Sextil Pușcariu, profesor la universitatea din Cernăuți; îl văd cerînd explicații și interesîndu-se de toate cu setea cercetătorului veșnic curios de a afla și a ști precis; iată Strimbu, cu înțelepciunea și cumpătul lui, cum răspunde și discută, contribuind adeseori cu vorbe neștiute de nici unul din noi la viitorul dicționar al Academiei române; Pătrașcu cu umorul lui sănătos de Moldovean, bogat în anecdote și apropouri vesele; Ștefan Popescu, pictorul înstreinat acuma, cu gesturile lui largi și variatele cunoștințe de artă. Intre toți risul sonor și comunicativ al lui Loghi răsună și întrerupe discuțiile cele mai înverșunate.

Dè-atunci e-aşa de mult şi dacă vremea şi-a însemnat mersul pe faţa unora, şi-a schimbat sufletele altora, pe Loghi însă l'a cruţat. Il regăsesc tot aşa de tânăr şi vioiū ca'n vremile de-odinioară.

În atelierul lui am petrecut ceasuri neuitate.

La el am regăsit totdeauna îndemnul şi înviorarea în zilele de îndoială. O atmosferă de basm orientul domnea şi un susur vesel cînta neîntrerupt, undeva, în fundul atelierului: era fintîna pe care el o lăsa să curgă veşnic, să-î amintească de izvoarele din ţara lui... Şi în vremea aceasta artistul, cu întiul avînt al tinereţei sale exuberante, lucra neobsit. Pînă cădea amurgul nu lăsa paleta din mînă. Il regăseam îmbrăcat în bluza de lucru în faţa unei pinze începute şi 'n vreme ce vorbeam de una şi de alta, mina lui dibace aşeza culorile, iar tabloul căpăta viaţă supt ochii mei.

În frumoasa lui expoziţie de astăzi ici colo mă chiamă figuri cunoscute şi mă ademenesc. privesc iubite. D'asupra uşii, la intrare, revăd *Balada* aşa cum era atunci; figurile schiţate în treacăt s'au desăvîrşit acum, indicaţiile de culori au căpătat viaţă şi putere, şi iată-o aşa cum e astăzi: de-asupra mării, pe un ţărm împodobit cu flori şi vreji de iederă, un copilandru stă robit de Oceanide care a-leargă în not de departe şi vin să-î asculte glasul fermecat.

O legendă macedoncană îspune că frumoasele zîne ale mării se-toase de glasul omenesc, caută să ademenească pe ţărmurile singuratece ori la gura peşterilor vre-un cîntăreţ rătăcit, îl înlanţuesc în farmecele lor şi-l fac să cînte pînă ce moare. Tot misterul acestei balade, care pare o reminiscenţă orfeică, e redat admirabil. Aici se vede de cită poezie e capabil acest mare artist. Şi Loghi înainte de toate, este un poet. Poate de aceea nici nu poate fi înţeles de sufletele comune şi lipsite de orice fantezie. Mai toate tablourile lui ascund un simbol, cum este de pildă eterna tentaţie a Evei: aşa de frumoasă, o rochie roz stins cu o eşarpă albă, aproape diafană, o îmbracă; cu o mînă 'şi-ascunde faţa întoarsă, ca înpăimîntată de păcat, pe cînd cealaltă mînă se întinde atrasă în neştire de mărul oprit. Sint două sentimente în luptă şi artistul a ştiut cu mijloace aşa de simple, modernizînd legenda biblică, să înfăţişeze această dramă. Ca un contrast puternic al acestora, regăsesc un tip cunoscut, un model întilnit adese ori în atelierul lui: e *Gavroche*, cel cu bereta lui *montmartroise*, cu baiderul roşu la gît şi cu ochii lui verzuî şi gura ştirbă, strîmbată de un zîmbet ce ar vrea să fie ironic. E poate cel mai bun portret al lui Loghi; totul e lucrat şi studiat cu atenţiune, şi o dragoste deosebită. Modelul, aşa cum te'am văzut eu, aşa de caracteristic, cu toată nepăsarea ştrengarului,

trăit la întimplare pe străzile Parisului, e un prototip, pe care artistul l-a fixat într'un moment de inspirație adevărată.

Tablourile lui Loghi sint de a diversitate neobișnuită.

În fie-care expoziție însă reapar tainic figuri și priveliști din țara lui : poate un gând ascuns, de care nu-și dă seama încă, îl urmărește și-l face să revină asupra întâielor impresii ce le-a primit. Ar fi de dorit ca artistul acesta, așa de divers, să se hotărască a ne da odată o expoziție cu tipuri și vederi numai din Macedonia ; atunci opera lui ar înfățișa unitatea ce-î lipsește astăzi și i-ar cîștiga de sigur un loc de frunte între cei mai mari pictori ai vremii noastre.

Lukian.

Dac'aș avea ceva de pismuit unui multiplu și pretențios pretins critic de artă, încarnat de data asta în impresar al pictorului Lukian, — ar fi de sigur splendidele *Crisanteme*, supt care și-a prins autograful.

Păcat de sărmanele *Crisanteme* !

Florile lui Lukian sint unice. Nu sint flori rupte care au fost puse într'un vas ca să moară, ci ca să reinvie prin voința și arta unui maestru. Numai un suflet de sensibil ca al lui Lukian poate să surprindă cu atîta adevăr farmecul misterios ce împresoară viața unei flori. Și acest farmec misterios e răspîndit în toată opera lui : un suflet se trezește parcă, un năstiiu ce' aparte, care-ți spune că lucrurile au o viață proprie a lor.

Spaethe.

O ursitoare bine dispusă s'a plecat pe leagănul acestui fericit. Ea l'a dăruit, de sigur, cu acea veselie nedesmințită, care te înseninează cînd îl întilnești. De cînd îl cunosc — și-l cunosc acum de destul de mult — n'am surprins nici-odată o umbră de melancolie pe fața lui. Să fie aceasta datorită conștiinței împăcate de hărnicia zilnic cheltuită sau unei sănătăți excepționale ? Cine știe !

Opera lui de pin' acum, progresele uimitoare ce le face în fie-care an, arată ce mai putem aștepta de la el. Ce păcat că în țara noastră un ast-fel de artist nu poate ataca lucrări mai mari. În Capitala noastră, asupra căreia invadează tot felul de străini, fie din Franța, fie din Italia, unde toți sculptorii de-a doua mînă sînt în asociație cu antreprenorii de pompe funebre, așteptînd cu plastilina în buzunar la ușa răposaiților ca să le ia masca, unde toate squarurile, piețele și grădinile publice sînt înzestrate cu cele mai ridicole chipuri de marmură și de bronz ce s'au văzut vre-o dată, unde, împotriva bunului gust a ajuns să se ridice pe bulevardul principal o statuă ca

a lui Pake sau a lui Rosetti, și nu murmură nimenea, nici nu se gîndește să se strîngă într'o ligă pentru a dărîma aceste dureroase documente ale lipsei noastre de simț artistic, — într'o lume ca aceasta firește că Spaethe sau Stork sînt osîndiți să se mărginească la lucruri mărunte.

Spaethe însă nu se descurajează, și tot vesel și împăcat l-am găsit deunăzi între creațiunile lui, la Ateneu. *Sylen* ca un reflex, îi suride împodobit cu foi de viță și cu o beatitudine fără seamăn, închide ochii pe jumătate, cu capul adus puțin pe spate și respiră toată dragostea de viață. *Un faun dansînd* care ar înlocui cu atît succes pe un Pake oare-care din o piață publică, își întîmpină creatorul cu o cupă 'n mînă. Din altă parte un Satir îi zîmbește cu genele aproape lipite, cu buzele întredeschise pe care flutură un suris de o fineță neîntrecută, — și nu e gura care ride, cînd ai sta bine să cauți, ci ai spune că sînt ochii, și nu sînt nici ochii, ci-i întreaga față care suride. E o rază de lumină ce se joacă pe acest bronz.

În toate cele-l'alte bucați aceeași sănătate domnește și fără alte lămuriri, privind la sculptor, admiri și pricepi opera lui. A. MIREA.

BCU Cluj - Central University Library Cluj

RÎNDURI DE SCRISOARE

*E astăzi, poate, cea din urmă dată,
Cînd te mai soarbe, plină de uimire,
Privirea-mi de frumseță însetată,*

*Căci însu-ți tu cu recea ta simțire,
Mă faci să înțeleg că-i o părere
Tot ceea ce credeam că-și are fire.*

*Din unda cea de vecinică 'nviere,
Ce scaldă sufletele 'n clipe sfinte,
Născu în cuget visu-mi, ce te cere.*

*Și el, născut cu mult mai înainte
De-a mi te întîlni în drumul vieții,
Crescu frumos la pieptul meu ferbinte*

*Și-ajunse bunul semn al dimineții,
Ce-ar fi putut aduce-o zi cu soare,
Ca să topească'n jurul meu nămeții.*

De trist nerost al vremii curgătoare.
A fost, apoi, ca să-mi răsari în cale
Tu, mândră, ne'nțeleasă visătoare.

Cu-adîncă taină a privirii tale,
Supt care 'n fulgerări uşoare gîndul
Trecea cu-aripi mutiate 'n dulce jale,

Ai smuls din mînte visul meu, plăpîndul,
Şi'n clip'acea de lacrimi şi uimire,
Cînd, deşteptat, rămas-am întrebîndu-l,

În tine-am socotit că-şi află fire.
Deci, iată 'ntreaga, lîmpede poveste,
De care azi mă leagă mii de fire.

Şi anî ai curs în urmă, fără veste.
Dar nu bogaţi în pace şi lumină,
Aşa cum, doar, înclîpuirea-mă este,

Ci anî de îndoală, nehodină,
Supt a căror ne'nvins'ameninţare
Perdui, nu-arare, calea mea senină.

Căci, dac'ai pus în vorb'o'nfiore
Şi'n zîmbet dac'ai pus o mîngîiere,
A fost anume, spre-a lovi mai tare:

Cînd dorul mă'ncerca mai cu putere
Şi-ţi trimetea un sol sfios, acasă,
Tu nu voiai să ştii ce semn îţi cere;

Iar cînd din matca lui dădea să iasă
Torrentul de iubire-mă fără nume,
Deşi simţiai cum gîndul îmi apasă,

Cu ce-l întîmpinaî, de nu cu glume?
Şi cînd, încins astfel, plecam departe,
Pornii să reînvii aiurea'n lume,

La ce-mî numeaî plecările-mi deşarte?
Şi iată pentru ce chiar de-astă dată,
Cînd, poate, clipa-î clipă ce desparte,

*Deși mi-î vechea-ți taină deslegată,
Tot te măi soarbe, plină de umire,
Privirea-mă de frumsețe însetată.*

*Acuma, însă, știu; a ta simțire,
De n'a voit s'aprinde caldul soare
Spre 'ntunecata mea nădăjduire,*

*Ea și-a 'mbinat din raze călătoare,
Spre alte țărături dus, trimisul
Acele zile sfinte de splendoare.*

*Ci azi, când te'nțeleg, măi mult, din scrisul
Acelui, care-ți capătă iubirea,
Plecând, dă-mă înapoi, te rog, dă-mă visul*

Și'n urma mea rămie-ți fericirea.

C. TEODORESCU.

ANTIOCHUS DIMITRIEVICI CANTEMIR

(1708-1744)

Acum citi-va ani a apărut în englezește, într'o serie de istorii scurte a Litteraturii Lumei, o operă foarte pricepută, a lui Waliszewski, intitulată Istoria Literaturii Rusești. În această frumoasă lucrare de sinteză găsim un capitol ce se ocupă în special de Antioh, fiul lui Dimitrie Cantemir, care în scurta lui viață a lăsat urme neperitoare în literatura rusească. Waliszewski îl descrie tocmai ca pe un Prinț Moldovean amintind anumite caractere ale poeziei și firei acestui prinț, ceea ce ne-ar face să credem că Cantemir chiar după ce s'a așezat în Rusia și s'a rusificat, cel puțin în limbă, în sentiment însă a rămas tot român. Anul acesta ce se începe, se împlinesc 200 de ani de la nașterea lui Antioh Cantemir și cred că e bine ca cu această ocaziune să arătăm ce spune Waliszewski despre un poet rus de origină română.

«Această perioadă—zice Waliszewski vorbind de perioada literară din Rusia la începutul secolului al XVIII-lea—a fost caracterizată printr'un șir de literați, și onoarea deschiderii drumului revine unui strein, lui Cantemir prințul moldovean, al cărui tată se aliase cu Petre cel Mare la 1709, cind, împreună cu rebelul, a pierdut și principatul

său. Opera poetică a lui Cantemir este de odată posterioară aceleia a domniei Marelui Țar. În timpul acela oamenii luptău, și adesea erau învinși, așa că nu le rămânea mult timp de sacrificat lui Apolo. Oamenii de litere nu aveau posibilitatea de a se manifesta printre mulțimea de soldați și meseriași, pe cari puternicul luptător îi purta cu sine.

Antiochus Dimitrievici Cantemir s'a născut la Constantinopol 1708 și muri la Paris 1744, după o ședere de cîțiva ani în Londra; el n'a fost în literatură de cit un diletanț; de profesiune a fost diplomat.

Prima sa încercare literară a fost o *satiră*.

Prin toate schimbările timpurilor viitoare, această formă de exprimare fu destinată să predomine în literatura patriei sale adoptive și să ofere în orî ce perioadă probe de originalitate superioară și de o inspirație mai directă. Într'o gravură inspirată de moartea lui Petru cel Mare, reprezentînd o pisică dusă la groapă de șoareci, celebrul iconografist Rovinski a descoperit un număr de fapte care n'au nici o asemănare cu modelurile din occident. Amănuntele de desen și explicațiile își au origina rusească, de la șoarecele «Siva» lui Riazan—care, îmbrăcat într'o *sarafană*, plînge, pe cînd joacă căzăceasca, simbolizînd astfel hipocrizia preoțimeii, pînă la reminiscentele mascaradelor burlești așa de evidente în cortegiul funerar, care fură una din caracteristicile faimoasei domnii.

Cea dintîi satiră a lui Cantemir compusă la 1729 atacă pe opozații educațiunii și mai ales inimizii personale ai lui Procopovici al cărui elev a fost Cantemir.

Tînărul se găsi de o dată înrolat sub stindardul progresului și tras în toate părțile de politică și literatură. Aceasta nu-l împiedică doi ani mai tîrziu să se unească cu Tatișcov și să compue faimoasa adresă în care nobilii ruși, după ce au ridicat umbra unei agitațiuni în favoarea reformei constituționale, rugău pe Impărăteasa Ana să iarăși puterea autocratică și să tae capetele oamenilor după voința și plăcerea ei. Dar în urma acestei întîmplări, maestrul susținu pe elevul său și astfel se deschise lui Cantemir o carieră strălucită. La etatea du 22 ani el plecă la Londra cu rangul de *Rezident*; acolo făcu el puțină treabă diplomatică dar traduse pe Anacreon, Orațiu și Justinian. La 1738 trecu la Paris și făcu cunoștința lui Montesquieu și lucră la o traducere rusească din «Lettres persannes». Dar cîrînd Mopertius îi dădu ideia unui «Essais d'algebre» iar Fontenelle îl ademenea de partea sa, să traducă «La pluralité des mondes». Bietul Cantemir era gata să se piardă în acest labyrint de lucrări, cînd moartea puse mîna pe el.

Cantemir a călcat pe urmele lui Boileau de și petindea că urmează pe Orațiu și Juvenal. Idealul filosofic al lui Orațiu plutind vag între doctrina stoicilor și epicurianilor dădu nașterea la a VII-a și VIII-a satiră a lui Cantemir :

«A fi mulțumit cu puțin, a trăi la o parte «în compania poezilor greci și latini» a gândi la evenimente și cauzele lor și a ține un drum înțelept mijlociu în toate chestiunile, acestea erau ideile sale. Modul de guvernămînt al Impărătesii Elisabeta i le iscase mai ales; poetul n'avea nici o avere proprie iar salariul său era plătit foarte neregulat.

Poezia lui este mai ales prețioasă din punct de vedere istoric. Eū găsec o oare care imaginație, dar nici un farmec. Uneori limbajul său e forte, dar în cea mai mare parte este vulgar chiar pe punctul de-a deveni trivial.

Mai departe, și aceasta poate fi trecut cu vederea la un străin, Cantemir n'are nici o umbră de originalitate, nici o urmă de sentiment personal și nici de simțire națională. Deși superior la mulți contimporani ruși în puterea de a pricepe și a aprecia lumea occidentală și capabil de a cerceta și de a da valoarea reală scriitorilor occidentali pe care îi studiase, Cantemir fu incapabil de a adăoga cît de puțin din persoana sa în ceea ce scrie. Forma versului pe care o întrebuița fu metrul silabic de 12 picioare, greoi și neelastic. Dar să nu uităm că în acel moment Fiacowschi de abia începuse primul studiu său asupra principiilor elementare ale versificațiunii rusești și de abia arătase necesitatea înlocuirii versului silabic prin cel tonic și nici lui chiar nu-i succese să dea exemple pentru precept. Cantemir încercă metrul tonic și cu oare care succes în satira a V-a și apoi în «scrisoarea către un prieten relativ la compoziția poeticeii», îmbrățișă cu totul teoria, în loc de practică, dar îi succese mai puțin. Incercă și în alt metru în ode filosofice, ode cu subiecte speciale, fabule, epigrame, chiar începu o Petreidă care, din fericire poate, pentru reputația reformatorului, n'a fost isprăvită nici odată. Totdeauna Cantemir se întorcea la satirele sale cu senzațiunea, cum zicea el, de a înnota în ape familiare, nici odată plictisind pe cititor, sburind ca un general la victorie sigură!! Victoria sa principală consta în acea că el a fost primul în acest gen și n'a avut nici un concurent.

Tradus de: G. M. M.

DOMNUL DAVIDESCU

(URMARE)

Soarele strălucea sus, de-asupra cîmpiei, cînd moșierul pleca de la han... Domnul Davidescu, plin de mulțumire, îl petrecu pînă'n șosea; se 'ntoarse în circumă voios, parcă un nour se luase de pe fața lui întunecată de grijă. «După atîtea necazuri, după atîta așteptare de cîștig, Dumnezeu îi trimetea o leacă de noroc, pe tînărul moșier la masă, asta însemna ceva, sigur că de-acuma tot are să poată urni din loc, ba o să mai poată face față și datoriilor... Mîncă cu multă poftă la masă, vorbind de negustorie, de ce-a cumpărat, de prețul mărfurilor... Vorbi de polițele care trebuiesc schimbate la sfîrșitul lunei și de camăta prea mare pe care-o plătește... Peste obiceiū, scoase și-o stielă cu vin; fetei îi dădu una cu limonadă și bomboane colorate... Pe lîngă asta Davidescu se mai bucura că nevasta îi ere veselă și nu se plîngea de urit... «Da, știa el bine că de cînd o adusese pe Marioara, era așa de liniștită»; sfîrși prin a-î da dreptate nevestei: «Ce era să facă săraca în pustiul ăsta».

După masă, Lisaveta se culcă puțin, iar Marioara porni să se primble pe malul Siretului. Întăi stătu și privi multă vreme la șatrele țiganilor care poposise peste noapte în cîmpie; privi corturile murdare și cîrpăcite, copiii goi cari se jucau pe lîngă căruțe și caii slăbănogi împiedicați, cari rodeau aproape, pămîntul fără iarbă, ceata aceasta de flămînzî și chinuiți cari vorbeau, ciocăneau și spoiau tingiri lîngă focurile de spuză într'o larmă asurzitoare... Cînd s'ajungă la mal, o țigancă bătrînă și sdrențuroasa îi ieși înainte cu ghiocul...

— Sa-ți ghicească baba, norocoaso... pune gologanul de cincî la ghioc.

— Nu vreaū, lasă-mă...

— Frumoaso, boeroaico, sărut miinile să-ți ghicească baba norocul și cînd o să te măriți... Iaca unul cu ochi verzi îți cade la așternut... Fata se întoarse aproape fără voe, scoase cincî parale și-l puse în ghioc... «Să trăești, să-ți fie norocul de aur... Ascultă ce-ți spune baba, de n'o fi așa să-mi sară ochii... Iti cade un boer cu ochii verzi, să te mănince de dragă nu altceva; îți cade cununia pe capul tăū, cu el.

Marioara ascultă neincrezătoare la început, apoi tot mai mult o atrăsese cuvintele țigancei, o fîntuiră; și din zîmbetul acela de neîncedere, îi trecu prin suflet ca un fior de neliniște.

Plecă încet pe malul Siretului. Apa era verde și valuri mici se lo-

vea de țarm. Singurătatea păduricei o fură pe nesimțite și fata căzu pe gânduri.

Toate întâmplările din ultimele zile venira ca s'o chinuiască, să-î umple de tremur sufletul ei curat, ca și unda în care privea... Ii trecu pe dinainte viața ei trudită, săracă din cocioaba umilită, viața chinuită de copil orfan care trebuia să-și ciștige cu acul pînea zilnică. Și iată că acum venind la mătușă-sa, un tînăr bogat, moșier, îi spunea cuvinte de dragoste... O atîngea cu umărul în barcă. i-a dat flori—s'apropie de ea și-î simte suflarea arzătoare a buzelor... Ea se gîndește la toate astea și nu știe ce să creadă... «Un om bogat să se uite la ea, fată săracă ce se ține cu acul... Iată și țiganca îi iese 'nainte și-î spune lămurit, «un tînăr bogat îți cade...» Fata tresare... obrajii îi ard... inima-î bate cu putere... se simte așa de singură, de umilită, și nu știe cui să spue focul care-o mistue. ...A stat multă vreme pe trunchiul unui copac și cînd s'a sculat, liniște și mai adîncă stăpînea pădurea... Printre ramuri cădeau suliiți de aur și într'o creangă cînta un florian... Versul lui limpede răsuna în pădurice în tonuri diferite, pe margina potecei, flori fragede își desvăluiau sînul și răsăreau în cale. Marioara s'aplecă, rupse cițiva toporași și porni cu ei în mină pe cărarea plină de ramuri uscate... La han, dinainte erau strînse cîteva căruțe... Se uită cu oarecare neliniște să vadă trășurica moșierului. Nu era. Intră în lăuntru. Glasurile, țipetele, cîntecele oamenilor, umpleau de-o zarvă mare încăperea secundă. Fata trecu în odăița alăturată căutînd pe Lisaveta. O găsi la bucătărie rînduînd oalele... Lîngă dînsa o putinică cu brînză.

— Unde-ai fost Marioară?

— În pădure...

Dînsa era foarte ocupată cu aranjatul bucătăriei, moșierul îi trimisese brînză, lapte și vorbă că a doua zi vine la masă. De aceea Lisaveta dădea zor să isprăvească toate. Marioara stătu puțin acolo, se întoarse în chioșc își luă lucrul, dar degeaba... ochii ei căuță alături...

Seara stătura multă vreme în chioșc privind în noapte.

Pe cîmp, de la șetre, străluceau focuri mari, siluete alunecău în umbră, glasuri, răcnete, strigăte, lătrături de cîini umpleau văzduhul de fior... Și cînd pentru cîteva clipe se făcea tăcere, s'auzea mormurul pîrîiașului care se strecura prin cîmpie gilgîind spumos din cauza apelor mari cari umflase balta Cătușei pînă în marginea liniei de fier. Sus, în fund, strălucea crai nou, fin, blînd, însemnînd un corn de aur pe cerul limpede și negricios, iar din gară răsuna fluieratul trenului care puăea sgomotos.

Rămaseră așa îndelung, apoi într'un tîrziu plecară la culcare.

A doua zi, o dimineață limpede și strălucitoare de Mai... Marioara se sculă mai palidă, mai obosită ca de obicei. Avuse visuri care-o tulburaseră și dormise rău.

La 12 ciasuri trăsurica cu doi cai roibi se arătă pe șosea.

— Mătușe, vine moșierul!

— Pune degrabă masa.

Fata luă o față de masă curată, farfuriile, tot ce trebuia și le așeză în chioșc, masa în locul cel mai umbrat să nu bată soarele.

— Bravo, la treabă, vorbi el fetei care era în chioșc. Ia spune-mi ștregărițo, ce-ai mai făcut?... și voi s'o prindă de bărbie... Fata se feri, se strecură din mîna lui, eșind din chioșc... Moșierul era îmbrăcat în niște haine ușoare, cadrilate de vară. Pe cap purta o pălărie cenușie de stofă. Era bărbierit chiar atunci și pe obrazul ars de soare se cunoștea pudra proaspătă. Moșierul se luă după fată și o ajunse la bucătărie.

— Bună dimineața, cucoană...

— Buna dimineața; vai, domnule Teodoru, aici ați venit?

— Imi place să văd cum fac cucoanele gospodărie... Se uită apoi serios.

BĀU Cluj / Central University Library Cluj

— Ați primit cîte ceva de la moșie?

— Da, da, vă mulțumesc; sînteți prea amabil...

Moșierul se descheie la haină și scoate din buzunarul surtucului un portofel de piele; scoase cincî hîrtii de cîte 20 și le întinse Lisavetei.

— Pottim pentru o lună, cu vin; vă mulțumiți?

— Vai de mine, prea mult, vă mulțumesc, domnule Teodoru...

Ochii Lisavetei străluceau de fericire. Luă hîrțile și le strînse cu grabă...

Marioara alergă la chioșc să mai ducă păhăruțul de vin... Teodoru se luă după ea, o așteptă cînd se întoarse și cu mîinile lui sdravene o cuprinse de mijloc...

— Lasă-mă, am treabă...

— Nu te las; să 'mî spuî de ce ai fugit... și-o strîngea cu putere, gata s'o frîngă în brațele lui voinice...

Marioara, cuprinsă de toate părțile, se sbătea, voea să scape, se smuncea, dar fără folos.

— Țip de nu mă lași și te aude mătușa.

El își lăsă buzele înfocate pe obrazul fragei și-o sărută cu patină.

— Tocmai în clipa ceea venea Lisaveta. Ea văzuse toată mișcarea, dar întoarse capul în altă patte... Fata se repezi din brațele lui și alergă speriată...

La masă, tinărul, foarte vesel, spunea o mulțime de palavre, mînca cu o poftă ne bună deșertînd cu sete paharele de vin... Mîncă voios ca un om mulțumit și care aleargă, se sbuciumă pe cîmpii în aerul curat. Lisaveta, cum aducea la masă, se așeza lingă el și asculta vorbele-î răsperate, pline de haz. Îi istorisi apoi de moșie, de curtea lui, o mulțime de lucruri care n'o interesa, dar de care se arăta încîntată. Marioara da pe acolo mai rar și el cînd o zărea, o fura din ochi, se uita lung și-î venea parcă s'o cheme să stee lingă el, să-î privească ochii, trupul ei fraged și voluptos.

Approape de sfîrșitul mesei se arăta domnul Davidescu cu pestelca albă dinainte, într'o vestă, cu papuci în picioare și-l întrebă cum-i-a plăcut masa... Se arăta încîntat cînd moșierul răspunse «foarte bine». Rîndui apoi orele de masă și șopti cucoanei Lisaveta dacă vrea să-î trimeată cîteva păsări de care-î plină ograda lui. Iși luă cafeaua, și pe cînd sorbea, zări pe Marioara; cînd voi s'o cheme, ea se furișă în odaia cîrșmei. Fata era îngrijată și s'aștepta ca mătușă-sa s'o ocărăscă pentru c'o văzuse cum moșierul o stringea în brațe. Îi venea să s'ascundă, să plece acasă mai bine, decît să dea ochii cu ea.. Însă care nu-i fu mirarea, după ce plecă tinărul: mătușă-sa se arăta veselă, ba-î făcu și observație că de ce-a fugit ca o sălbatecă cînd a plecat tinărul?

Marioara rămase foarte surprinsă... «Înloc s'o ocărăscă, ea îi spunea de ce n'a stat de vorbă cu el... poate nu m'a văzut» — se gîndi ea.

Cucoana Lisaveta, era așa fericită că n'o mai cunoștea. Acuma, în sfîrșit, putea să trăească după cum o vrea, are să-și cumpere din banii ei pălărie, rochie... Nu se mai plîngea nici de urit, nici de boală de rinichi. Înțelesese planurile moșierului, îl vedea unde țintește, dar se prefăcea că nu știe nimic... Mai la urmă ce-î păsa ei, de fata cumnate-sii?... În sara ceea chiar plecă la Galați și-și cumpără rochi, pălărie nouă... Acuma se lăuda la toată lumea că crișma merge de minune, că a făcut cunoștințe bune, e în contact cu moșierul, cu ampoliații de la gară.

Seara, Marioara servi moșierului masa. Cel d'întîi lucru, el o întrebă cit mai stă.

— Încă o săptămînă.

— Nu se poate; ce-ai venit numai pentru-atîta?

— Nu, mă lasă mama...

— Am să-î cer eu voie...

— Parcă dumneata o cunoști?

— Am să cat s'o cunose...

Glumiră așa o bucată, pe urmă moșierul schimbă vorba.

— Să știi c'am să te pun la amendă...

- De ce?
- Pentru ce-ai fugit ieri de mine?
- M'a văzut mătușica cînd mă sărutaî... ce vrei să mă ocărăscă?
- Scuză-mă; de-acuma am să te sărut cînd n'o fi mătușica, vrei?
- Nu vreaü; să mă lași în pace.
- Să știi că mă supăr.

Marioara avea un aer ștregăresc... Moșierul pîndi un moment cînd se apropie și-o prinse de mîină... Ea se sbătea, voea să scape...

- Degeaba, ești a mea...
- Spune, ai să mă vorbești așa?
- Nu, n'am să mă vorbesc.
- Dar matale, mă fugi de mine?
- Nu...
- Atunci dă-mi o guriță...
- Nu se poate, lasă-mă 'n pace.

El, aprins, tremurînd, o sărută pe ochi, pe gură.

Pe cînd stăteaü de vorbă, iaca în ușa hanului, Domnul Impiegat de mișcare Traian Angelescu.

- Ha, aici domnu Teodoru, vă salut.
- Bună sara.
- Dar cu ce ocazie?
- Așa, în primblare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vederea moșierului nu-l bucură de fel pe impegat... «Asta iar mi-a luat înainte» se gîndi el și intră în han, așteptînd să vadă fata... Așteptă el acolo o bună bucată de vreme, crezînd c'o fi plecat moșierul: degeaba. Eși afară supărat. Cînd trecu pe lîngă chioșc, moșierul îl strigă. — Se cunoșteaü din gară, unde Teodoru avea de multe ori afaceri.

- Hai să te iaü cu trăsura pîn' la canton...

Se suiră amîndoi în brișca mică și dispărură în noapte. La canton, Angelescu se dădu jos, iar moșierul o luă pe șoseaua pietrosă...

Trăsura mergea în pas grăbit și se cufunda din ce în ce în noapte.

«Da, e frumoasă fata asta, și-am să cheltuesc ori cît, merită»; își zise el, ridicînd biciul și atingînd spinarea cailor...

Se hotări a doua zi, să se ducă la Galați, să cumpere cadourî femeilor... — Știa Teodoru că cadourile ispitesc, le pierd mințile, le fac să cadă în păcat. — Intr'un tîrziü caii se opriră singuri. Trase de hățuri, cîrni pe podeț, apoi se opri în fața unor porți groase de fer. Bătrîna veni să-î deschidă poarta. Un băețan îi duse caii la grajd; tînarul ridică scara de piatră, deschise o ușă grea și intră în odaca lui prost mobilată. În părete spînzuraü două arme și într'un

colț, pe-o etaжерă, câteva cărți. Haine aruncate în neregulă, pe masă condică cu însemnări de-ale moșiei. — Se aruncă mai întâi îmbrăcat în pat și începu să se gîndească, să-și facă planuri. — Și sufletul lui ardea de dor la gîndul că în curînd fata de la han va fi a lui.

Prin fereastră, luna vărsa lumina ei slabă în odaie. — Intr'un colț, undeva, țîria un greer; din noapte venea fișîitul lin al plopilor cari scoteau un freamăt lin.

IV.

A doua zi cu trenul de 10, cucoana Lisaveta se întoarse de la Galați, cu pălărie și jachet nou, veselă de nerecunoscut. Bărbatu-său cînd o văzu împroștonată, surprins, întrebă :

— De unde ți-ai cumpărat mode? Cu ce bani?

— Am împrumutat de la M-me Iordăchescu pîn' ce-oiu lua de la moșier.

— În loc să fi alergat la mode, Lisaveta, mai bine lăsaî, drăguță, că atunci cînd luam banii, s'achităm din polițe...

— Țștia nu-s banii dumitale.

— Cum? Ce fel de vorbă că nu-s ai mei?

— Da; nu-s ai tăi, căci eu muncesc.

— Dar eu nu muncesc de dimineață pînă 'n seară?

Lisaveta, foarte enervată, întoarse șpatele lui Davidescu... «Mai bine du-te și vezi-ți de crîșnă...»

Lisaveta, după ce arată cu de-amănuntul fetei ce-a tîrguit, se duse la bucătărie să pregătească masa. Din fugă îi povesti ce-a mai văzut prin Galați, cu cine s'a întîlnit; o întrebă ce-a fost pe aici și cine a venit în lipsa ei.

Cele două femei fură foarte îngrijate cînd văzură că moșierul nu veni la prînz. «Ce să fie oare»? Se 'ntrebaî ele supărata... Așteptară cu oalele la foc pînă la două; pe cînd stringeau farfuriile din chioșc. iată că domnul Angelescu cu uniforma lui curată, cu șapca roșie ca para focului, pomăduit, cu mustața răsucită, s'arătă în han. «Doamne, cum mai vin tinerii iștea de cînd e Marioara aici», se gîndi Lisaveta. Angelescu se opri în ușa hanului și ceru o sticlă cu limonadă. Văzînd pe femei, le salută cu respect, se apropie și le întinse mîna. Căută să intre în vorbă și-și îndulci glasul, îl pițigăea, par'c'ar fi fost cel mai blînd om din lume, vesel că n'are să fie supărat din partea moșierului care plecase la Galați... Angelescu era foarte pornit contră moșierului care, cum vedea o fată, îi lua înaintea. Stătu așa o bucată de vorbă cu cele două femei, căutînd să le atragă cu gestul, cu pri-

virea lui, dar degeaba... Fata tot se mai uita la el, dar Lisaveta, ca la dracu...

Funcționarul plecă puțin cam supărat, totuși nu-și pierdu speranța...

Seara, moșierul iar lipsi și iar așteptară ele vreo două ceasuri cu masa întinsă...

— Ce să fie asta? întrebă Lisaveta.

— O fi pe moșie?

— Dar dacă o fi plecat la Galați?

— Vezi, am uitat să întrebăm pe Angelescu ăla; și Lisaveta, neli-niștită, începu să se plimbe nervoasă, cătînd în dunga șoselei.

Intr'un tîrziu, un băetan de la curte aducea două părechii de găini.

— Cînd ți le-a dat să le aduci?

— Mi-a dat în grijă aseară... da vedeți că eu am fost cu treabă la tîrlă, peste Siret...

(Va urma).

N. DUNĂREANU.

CRONICA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De la Teatrul Național.

S'a reprezentat Luni seară încă o dramă a lui Bernstein, autorul la modă. «Vijelia» (La rafale) este povestea unui adulter și a unei pierderi enorme la jocul de cărți, care fac pe eroul piesei, Robert de Chacéroy (T. Bulandra) să se impuște cu eleganță și cu filozofie. Acțiunea se petrece într'un mediu factice și pretențios, de bancheri îmbogățiți care au fumuri de nobleță.

Cu multă artă, d. Nottara a redat tipul baronului Lebourg, șiret și sigur de sine cînd e vorba de bani, umil și ridicol cînd e vorba de visul său, de a fi ales membru la *Jockey-Club-ul* din Paris.

Însă mai cu seamă d. Soreanu (Amédée Lebourg) a fost într'adevăr superior. Cu cită ironie, cu ce ton incisiv și cu cită îndreptățită răutate, își distilează înțepăturile sale acest samsar rămas, samsar în umflata vanitate a familiei baronului, necruțînd rudelor sale nici un ridicol și nici un adevăr!

P.

*

Cum se face un volum gros?

Deunăzi preparînd o conferință asupra Insulei Șerpilor, am cercetat — cum era natural — aproape toată literatura ce am găsit relativ la acest subiect. Între altele mi-a căzut în mîini lucrarea foarte interesantă a d-lui G. Popa, Lizeanu «Insula Șerpilor» (29 pag. plus 1 hartă) tipărită la 1894 în Revista pentru Istorie, Archeologie și Filologie. Citind această expunere amănunțită asupra acestui mic petic de pămînt românesc, mi se păru că am mai citit

unde va asemenea lucruri; în ori-ce caz am luat la cercetare *Dobrogea în pragul veacului XX*, opera colosală a d-lui Căp. D. Ionescu, un volum quarto de 1010 cu multe figuri și hărți. Această lucrarea a apărut la 1904, la 10 ani după lucrarea d-lui Popa.

Pe atunci eu luasem la trei pe un prieten al meu care scrisese o carte slabă despre Dobrogea. D. căp. Ionescu tocmai își tipărea lucrarea sa, și din convorbiri-le cu dînsul și cu alte persoane reeșea că face o operă monumentală, în care — avea aerul de a spune — nu voi găsi nimic de reproșat, fiind o operă la care d. căpitan lucrează de 10—15 ani. Și în adevăr peste citva timp apărură monumentala lucrare de 1010 pag. (fără planșele, care sînt în număr de 14) care mai întii mi-a impus prin grosimea și prin luxul cu care era tipărită: format quarto, litere cicero, titluri secesion, fotografii și hărți numeroase, etc.

Apoi am răsfoit-o și pe unele locuri mi-a plăcut, deși la prima ochire am văzut o oarecare superficialitate, lipsă de metodă științifică și necunoașterea literaturii complete. Cu toate astea am comunicat d-lui căpitan Ionescu, într-o carte poștală, impresia multumitoare ce-mi făcuse opera sa, ce se prezenta în cea mai mare parte ca o operă de compilare. Doriam însă a o citi cu deamănuntul, ca să mă conving de valoarea ei adevărată. Alte lucrări și călătoria mea în America — pe unde am purtat și volumoiul d-lui căpitan Ionescu — m'au împiedicat de a reveni asupra Dobrogei, pînă seara trecută, cînd luai să vedem ce spun despre Insula Șerpilor.

Ce vă închipuiți că am găsit?.. Am găsit reproducerea *ad literam* a articolului d-lui Popa *da capo al fine*. Nimic mai mult orî mai puțin! Pînă și notele explicative, literatura și harta dată de d. Popa-Lizeanu după Köhler e reproducă identic de d. Căpitan, fără să spuie de unde le ia. La asemenea faptă, d. Căpitan se mulțumește a pune o notă în josul paginei, referitoare la titlul capitolului: Insula Șerpilor, o notă în rînd cu toți autorii pe cari îi citează d. Popa. Nota sună: *G. Popa*, Revista Arheologică, vol. VII, fasc. II. an. 1894, p. 340—416. Insula Șerpilor se numește Phidonixi în grecește, Ilan Adassi în turcește, Zmenioi Ostrov în rusește. Vezi cherta No. 4. După aceasta urmează nota 2) 3) etc. cele cari la d. Popa purtau numărul 1) 2-etc. Orice cititor va crede că asta se referă numai la numele insulei, iar că lucrarea d-lui Popa e vr'un spanac literar ce nu cuprinde decît acele numiri ce merită a fi menționate.

Ei bine, eu numesc aceasta *hoție literară* fără nici un scrupul! Căci cine va citi nota și articolul, nici prin gînd nu-î va trece că capitolul întreg, de 14 pag., e reproducerea articolului d-lui Popa. Nicăiri nu se vorbește un cuvînt că reproduce după d. Popa; iar în lista celor 113 autori, cu cari se fălește d. Căpitan în fruntea holului, nu se amintește nici numele, nici opera d-lui Popa. Mai ales la asta nu mă așteptam.

Cînd reproducî un autor *ad literam*, nu ți se iartă să scapi din vedere pe autor din lista bibliografică, unde faci aprecieri asupra operelor utilizate, și iarăși nu se cade să anunți în josul paginei autorul cu o notă ce nu spune nimic, sau dă o explicație cu totul de altă natură, și să nu mai vorbești nici odată de adevăratul autor, ci să scrii parcă ar fi al tău.

Mai notez aci încă faptul acela că d. căpitan Ionescu, citînd pe criticii încheie prefața cu cuvintele lui Pann:

Cela ce găsește vină
Și-o vrea să facă mai bine,
Nu stău cu el în pricină,
Slobod este dela mine.

Aceste cuvinte pe atunci mi-erau indirect adresate mie, căci volumul venia tocmai după un articol al meu asupra unei lucrări tot despre Dobrogea.

Apoi, d-le Căpitan! aci nu-i chestiunea de făcut mai bine ori de căutat pricină; aci e de recunoscut dreptul și meritul omului care muncește. Și dacă d-ta așa ai făcut toată cartea, nu mă mir că ai ieșit 1010 pagini și nu mă sperie volumoiul d-tale.

De aceea, deocandată, am vrut să arăt, cum se poate compune un volum gros. Asupra Dobrogei d-lui Căpitan voi mai reveni.

G. MURGOI.

CRONICA VESELA

CORRIDA

*Ca un trufaș toreador
M'am înarmat și în arenă
M'am coborît provocător,
Pe umăr mantiu cu trenă
Și 'n mână spada de omor.*

*Ca ochii țintă spre torril
Am stat așa în așteptare,
Și capa mî-o mișcam agil,
Cînd iată taurul 'mî-apare
Supt pielea lui Cioflec Virgil.*

*Priceaū la noi cu interes
Senorii lumēz literare
Și Senorite mări ales —
Toți așteptău cu nerăbdare
Pronosticîndu'mă un deces.*

*Din loji și pînă 'n galerii
Se angajase rîmășaguri —
Și se iveău discuții vî —
Deodată 'n jîlfăiri de steaguri
Vin Piccadori pe bidivii.*

*Dar taurul nu știu de ce
Stetea hursuz, sbirlindu'și perii, —
Spunîndu'mă parcă: Lasă, bre!
In ran strigău banderilțierii
Și senoritele «ollè!»*

*Un pas făcuț atunci spre el
Să-î daū o primă estocadă —
Dar se făcuse mititel —
Și milă-atunvî mî-a fost de spadă
Și scîrbă de așa duel!*

*Cînd l-am văzut așa umil
M'am închinat la senorite —
Iar taurul Cioflec Virgil,
Mișcînd urechile-î pleoștite,
A reîntrat iar în torril.*

A. MIREA.

„MINERVA”

Institut de arte grafice și editură, Bd. Academiei, 3
Strada Edgar-Quinet, 4, București.

A apărut:

NUVELE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IOAN SLAVICI

Vol. II

Prețul: LEI 1.50.

De vânzare la toate Librăriile.

A APĂRUT:

Calendarul „Minervei”

PE 1908

Este al X-lea an de apariție al acestei utile și foarte frumoase publicațiuni periodice. Este, fără îndoială, cel mai prețios Calendar, recunoscut astfel de toate ziarele și revistele române. Neîntrecut ca execuție tehnică, împodobit cu cele mai reușite icoane din viața culturală și politică, coprinzător de multe și variate articole literare și științifice. Calendarul „Minervei” și-a câștigat în viața cetitorilor români un loc stabil. Conține șase planșe artistice. *Familia Regală* și *Familia princiară*. Apoi patru foi artistice de nemuritorul maestru Grigorescu dintre care una în 3 culori *Logofeteasa*, una în 2 culori *Dela pășune*, *Primăvara* și *Car cu boi* cele mai frumoase

perle ale maestrului

Calendarul este consacrat operelor neîntrecutului GRIGORESCU, după a cărui tablouri s'a reprodus

peste 150 de bucăți.

PREȚUL LEI: 1.25

DE VÂNZARE LA TOATE LIBRĂRIILE